

631d0d38-5f3c-493a-ab3b-36ef3c5eed14?lang=ukUA&title=PidpisanoDogovir Kontsesii SpetsializovanogoMorskogoPortuolviia

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України : Проект Закону України № 7058 від 01.07.2022 р. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39902>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-13>

ДО ПИТАННЯ НОВАЦІЙ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Зайцев О. О.

*аспірант кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Питання повоєнної відбудови та відновлення України у 2025 році набуває ще більшої актуальності та значення. Сучасні виклики у світі та державі потребують нових пошуків та швидких, інколи нестандартних рішень. Електронна комерція відіграє значну роль як рушійна сила постіндустріальної економіки у ХХІ столітті. Питання ж захисту прав споживачів у вказаних умовах відіграє ще більшого значення.

Правове регулювання електронної комерції в Україні здійснюється Законом України «Про електронну комерцію». Вказаний нормативно-правовий акт закріплює визначення електронної комерції як «відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру» [1].

Однією з ключових ознак електронної комерції є взаємодія бізнесу з клієнтами у цифровому просторі через застосування глобальної мережі Інтернет. Специфіка таких відносин вимагає окремого правового регулювання, зокрема з метою захисту прав клієнтів, оскільки вони як

споживачі є вразливою стороною таких правовідносин та потребують особливого захисту зі сторони держави та її органів. Про важливість такого правового захисту споживачів наголошував Конституційний Суд України у Рішенні від 10.11.2011 № 15-рп/2011 зазначаючи, що держава забезпечує особливий захист споживачів як більш слабого суб'єкта економічних відносин з метою забезпечення споживання населенням якісних товарів (робіт, послуг), зростанню добробуту громадян та загального рівня довіри в суспільстві [2].

З прийняттям у 2022 році Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо покращення управління у сфері електронних комунікацій» ситуація із захистом прав споживачів у сфері електронної комерції значно покращилась. Ключовими змінами у Законі України «Про захист прав споживачів» можна назвати появу нормативно-правового визначення договору, укладеного на відстані та договору, укладеного поза торговельними або офісними приміщеннями, та закріплення прав споживачів у таких договорах.

Однак, вказані зміни є недостатніми для ефективного правового захисту споживачів у сфері електронної комерції. Вчені, що досліджували українську проблематику захисту прав виділяють цілу низку проблем, що стосуються й сфери електронної комерції.

З метою вирішення таких проблем та наближення національного законодавства до права Європейського Союзу, а принципів захисту прав споживачів в Україні до принципів, практик та підходів Європейського Союзу Верховною Радою України прийнято новий Закон України «Про захист прав споживачів» від 10 червня 2023 року [3].

Як влучно зазначає Хижняк В.О. «головними новаціями вказаного закону є: запровадження електронного Єдиного державного вебпорталу для споживачів у сфері електронної комерції (Портал е-покупець) з метою взаємодії суб'єктів електронної комерції, споживачів та органів, що здійснюють захист прав споживачів; врегулювання відносин зі споживачами у сфері електронної торгівлі, зокрема при покупці товарів, робіт і послуг в інтернет-магазинах, класифайдах, прайс-агрегаторах і маркетплейсах; врахування електронної комунікації зі споживачами; деталізація нечесних комерційних практик; забезпечення можливості громадським об'єднанням споживачів проводити дослідження продукції, виступати від імені невизначеного кола споживачів, а також залучення до досудового вирішення споживчих спорів; запровадження нових суб'єктів у сфері розгляду скарг споживачів. Суб'єкт електронної комерції, який пропонує продукцію для реалізації через інтернет-магазин, нестиме відповідальність за наявність та достовірність інформації, яка стосується даних про такого суб'єкта електронної комерції та ним для реалізації продукції» [4, с. 130].

Однак, закон вступить в силу лише через рік після його опублікування та не раніше дня припинення чи скасування воєнного стану, тому наразі слід керуватися нормами чинного Закону України «Про захист прав споживачів» від 1991 року. Однак позитивні зрушення в цьому питанні вже є.

В цілому можна зробити висновок про те, що в останній час законодавець нарешті почав приділяти увагу правовому регулюванню ринку електронних послуг, цифровізації, надання електронних послуг, питанням диджиталізації тощо.

Водночас, з метою сприяння гармонічного розвитку електронної комерції в державі, важливого значення потребує забезпечення йому сприятливого законодавчого підґрунтя та захист бізнесу від надмірного втручання, водночас із додержанням справедливого балансу між інтересами такого бізнесу та споживачами його послуг. За таких умов залишаються напрощуд актуальними подальші наукові пошуки, а також гармонізація та модернізація вітчизняного законодавства у сфері електронної комерції.

Література:

1. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.

2. Рішення Конституційного суду України у справі з конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича щодо офіційного тлумачення положень пунктів 22, 23 ст. 1, ст. 11, частини восьмої ст. 18, частини третьої ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів» у взаємозв'язку з положеннями частини четвертої ст. 42 Конституції України (справа про захист прав споживачів кредитних послуг) Справа №126/2011 від 10.11.2011р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-11#Text>.

3. Про захист прав споживачів : Закон України від 10.06.2023 № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>.

4. Хижняк В.О. Стандарти ЄС щодо захисту прав споживачів: уроки для України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2017. Випуск № 27. Ч. 1. С. 99-102.